

NÁVRH SCÉNÁŘE

VÁNOČNÍ

PŮLNOČNÍ BOHOSLUŽBY

za nepřítomnosti kněze

Scénář 1

P. Alvaro Grammatica

Scénář 2

P. Krzysztof Dędek, Jindřich Fencel

P. Pavel Petrašovský (promluva)

připravilo Pastorační centrum plzeňského biskupství, 2016

SCÉNÁŘ 1

Tento návrh bohoslužby slova je pro případ:

- když není přítomen kněz
- předsedá akolyta sám (bez spolupracovníků); je vhodný hudební a zpěvný doprovod
- je velká přítomnost nevěřících

Cíl: dát vánočním svátkům nábožensko-křesťanský ráz

Trvání: 30-45 min.

Místo: kaple či kostely, kde se většinou neslouží

Datum: 24. prosince v noci (nejlépe po 22. hodně, ideálně ve 24.00 pro větší účast v souladu s vánoční tradicí)

Průběh: způsob a obsah přizpůsobit nevěřícímu publiku a vyhýbat se výrazům a formám, které jsou srozumitelné pouze pro věřící, nebo od přítomných vyžadují aktivní odpovědi.

Příprava

Vánoční výzdoba kostela. Pokud možno, umístit před oltář nebo vedle něho Betlémské světlo a malé svíčky, které se mohou rozdat v závěru bohoslužby, k tomu umístit sošku Jezulátka.

Oltář se zapálenými svícemi. Evangeliář na ambonu. Akolyta v albě.

Zahájení (vestoje)

Zazvonění zvonečkem nebo, kde je to možné, začne hrát hudba (varhanní či jiná) nebo koleda (např. Nesem vám noviny či jiná)

Úvodní pozdrav (u oltáře)

Znamení kříže...

„Milí bratři a sestry, jsme zde, abychom oslavili svátky, které jsou nám všem velmi drahé. Jsou nám drahé, protože při nich prožíváme chvíle, které se liší od všech ostatních během celého roku. Tyto svátky nám připomínají, že Bůh přichází navštívit svůj lid a přichází s něčím novým, co mění náš život: tím je narození Ježíše.

Právě tato novost může rozehřát naše srdce a vyplnit nejhlubší touhy našeho nitra: Bůh může znovu a pokaždé navštívit náš život a zahrnout nás svými dary.

Poslechněme si jeho slovo a otevřme srdce k přijetí této jeho přítomnosti, aby nám dnes v noci mohl požehnat.“

Píseň: např. Tichá noc či jiná (vsedě)

Četba evangelia (vestoje)

Akolyta čte od ambonu a uvede: „Vyslechněme si, jak Bible vypráví o Ježíšově narození“ (Lk 2,1-20):

V těch dnech vyšlo nařízení od císaře Augusta, aby se v celé říši provedlo sčítání lidu: To bylo první sčítání a konalo se, když byl v Sýrii místodržitelem Kvirinius. Šli tedy všichni, aby se dali zapsat, každý do svého města.

Také Josef se odebral z galilejského města Nazareta vzhůru do Judska do města Davidova, které se jmenuje Betlém, protože byl z rodu a kmene Davidova, aby se dal zapsat spolu s Marií, sobě zasnoubenou ženou, která byla v požehnaném stavu.

Když tam byli, naplnil se jí čas, kdy měla porodit. A porodila svého prvorozeného syna, zavinula ho do plének a položila do jeslí, protože v zájezdním útulku nebylo pro ně místo.

V té krajině nocovali pod širým nebem pastýři a střídali se na hlídce u svého stáda. Najednou u nich stál anděl Páně a sláva Páně se kolem nich rozzářila a padla na ně veliká bázeň. Anděl jim řekl: "Nebojte se! Zvěstuji vám velikou radost, radost pro všechny lid: V městě Davidově se vám dnes narodil Spasitel – to je Kristus Pán. To bude pro vás znamením: Naleznete děťátko zavinuté do plének a položené v jeslích." A náhle bylo s andělem celé množství nebeských zástupů a takto chválili Boha: "Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem, v kterých má (Bůh) zalíbení."

Když andělé odešli od pastýřů do nebe, řekli si pastýři mezi sebou: „Pojďme tedy do Betléma podívat se na to, co se tam stalo, jak nám Pán oznámil!“ Pospíchali tam a našli Marii a Josefa i děťátko položené v jeslích. Když ho uviděli, vypravovali, co jim bylo o tom dítěti pověděno.

Všichni, kdo to slyšeli, podivili se tomu, co jim pastýři vyprávěli. Maria však to všechno uchovávala v srdci a rozvažovala

o tom. Pastýři se zas vrátili. Velebili a chválil Boha za všechno, co slyšeli a viděli, jak jim to bylo řečeno.

Krátký komentář (od ambonu, posluchači vsedě, 10 min.)

„Jak bychom mohli vánoční svátky definovat? Podívejme se na to, co nám říká biblický text o narození Ježíše v Betlémě. Je pozoruhodné, že nikde není místo k ubytování pro Josefa a Marii, která měla každou chvíli porodit. A přitom Josef přece pocházel z Betléma, jeho příbuzní byli místní. Je tedy zvláštní, že se pro ně nenašlo místo v celém betlémě. Jak moc hledali a ptali se? Vzhledem k dané situaci si myslím, že určitě mnoho, ale bez výsledku. Nezůstalo nic jiného než najít náhodné místo a přizpůsobit ho potřebám Marie k jejímu porodu.

Jestliže je ale Ježíš Syn Boží, cožpak Bůh nemohl nějak ulehčit jeho narození? Nemohl pro něj nalézt vhodnější místo? Naopak se zdá, že Bůh na tyhle detaily zapomíná a dává jim jen jesle, protože všechna ostatní místa byla již obsazena.

Co pro nás značí tento způsob Božího jednání? Na první pohled se zdá, že je Bůh málo pozorný. Hledání svého místa na této zemi se velmi podobá hledání Josefa a Marie: je obtížné najít svou vlastní cestu, nalézt opravdové a trvající uspokojení. Jsme stále v úzkosti, a jak neustále hledáme, nezbývá nám v životě nic jiného než zbytky. Připadá nám, že život vlastně není ani tak krásný a navíc je často silně poznamenán nepřítomností naděje. V tom ale spočívá Boží překvapení: místo pro nás je tu vždycky!

Toto je útěcha pro Josefa a Marii - našli místo. Stejně tak i my, kdo stále hledáme něco, co by nás naplnilo, místo nakonec najdeme. Jistě, často při našem hledání zažíváme, že pro nás místo není, ale Bůh nám vyhradil takové místo, které je jen naše. I když na události v lidském životě nacházíme dopovědi ne, sám Bůh nás ujišťuje o svém ano. Dává nám své ano, svou lásku, neopouští nás a nenechává zahynout naši naději.

Jistě můžeme říct: jsou to jen obyčejné jesle... Ano, ale stačí k tomu, aby se narodil Ježíš. Co nám Bůh nabízí dnes večer? Nabízí

nám místo. Možná ne úplně t o nejlepší, ale určitě takové místo pro každého z nás, kde můžeme cítit, že na nás nikdy nezapomíná.

Když se dnes zadíváš na dítě v jesličkách, dovol svému srdci, aby se dojalo a promluvílo k Pánu: díky, že je tu místo i pro mě, díky, že jsi na mě nezapomněl. Poděkuj před jesličkami, abys přemohl strach z toho, že pro sebe nenajdeš místo.

Co jsou to tedy Vánoce? Svátky Boží blízkosti: Bůh je s námi!“

Následuje krátká modlitba k rozjímání:

V Bibli stojí psáno: *„Sijón říkával: „Hospodin mě opustil, Bůh na mě zapomenul.“ „Cožpak může zapomenout žena na své pachoátko, neslitovat se nad synem vlastního života? I kdyby některé zapomněly, já na tebe nikdy nezapomenu.“*

Pane, ty, jenž jsi dobrý, pohlédni na naši touhu po lásce a na náš strach z toho, že zůstaneme všemi zapomenuti. Dej nám cítit tvoji přítomnost, přemoz každý můj strach a dej mi odvahu přijít až k tobě. Jak jsi vedl Josefa a Marii, ved' i mě a uzdrav moji naději. Díky.

Koleda: např. Veselé vánoční hody nebo jiná

Přímluvy (vestoje) Akolyta vybídne přítomné k modlitbě:

„Pánu, jenž ráčil přijít a žít mezi námi, aby nám přinesl Otcovu lásku, a proto, abychom mohli být uzdraveni z našich zranění a strachů a mohli se radovat z toho, že jsme spasení, otevřme svá srdce a obraťme se na něj se slovy: Prosíme tě, vyslyš nás.“

1. Abychom všichni mohli prožívat Vánoce jako okamžik radosti a společenství a mohli jsme zakoušet svou blízkost; modleme se: Prosíme tě, vyslyš nás.
2. Za naše občanské společenství, aby bylo vždy pozorné a otevřené vůči všem bližním, zvláště těm nejpotřebnějším; modleme se...
3. Za naše křesťanské společenství, aby beze strachu dosvědčovalo křesťanskou radost a bylo znamením Božího milosrdenství; modleme se...

4. Za ty, kdo jsou nemocní a trpí, kéž jim Pán dá zdraví a útěchu a dá jim pocítit svoji blízkost; modleme se...
5. Za prosperitu naší obce a našich rodin, abychom se naučili přijímat vše jako dar od Pána a byli schopni se podělit; modleme se...

„Otče, jenž vždy slyšíš modlitby těch, kdo tě vzývají, vyslyš nás a dej nám těšit se z tvých darů. Skrze Krista, našeho Pána. Amen.“

Závěr (vestoje) Akolyta u oltáře vybědne k modlitbě:

„Na závěr se pomodleme modlitbu, kterou nám odkázal Ježíš a která spojuje všechny lidi dobré vůle.“

Otče náš...

Závěrečná modlitba:

„Otče, ty, jenž jsi veliký ve své lásce a neúnavně nám prokazuješ milosrdenství, vyslyš naše modlitby a dej nám všem zde přítomným, i našim drahým, abychom se po vzoru Josefa a Marie otevřeli tvým darům a přijali do našich srdcí tvého Syna Ježíše, který se pro nás stal člověkem, aby se tak nikdo z nás necítil opuštěný a sám. Prosíme o to, skrze Krista, našeho Pána. Amen.“

Požehnání:

„Pán, jenž vedl Josefa a Marii až do Betléma, kde se narodil Spasitel Ježíš, ať vás naplní radostí a učiní z vás hlasatele svého evangelia. Ať vám žehná a ať vás chrání. Ať k vám obrátí svůj zrak, naplní vás pokojem a dá vám zakoušet svoji lásku. Amen.“

Vánoční přání na závěr:

„Díky za vaši účast. Přejí vám všem Vánoce plné radosti a Pánovy přítomnosti. Přineste toto přání všem vašim drahým. Krásné Vánoce.“

Společný zpěv koledy Narodil se Kristus Pán.

Je možné vybědnout přítomné, aby si vzali Betlémské světlo. Případné ohlášky.

SCÉNÁŘ 2

V kostele mohou být rozsvícena jen nejnnutnější světla (kvůli bezpečnosti příchozích) a vpředu jen oltář.

Před oltářem je připravena svíce (paškál) na rozsvícení od Betlémského světla, které může být slavnostně přineseno na začátku a prostor na svícen se svíčkami (stojan na svíčky), které mohou přítomné děti rozsvěcovat během bohoslužby.

Před začátkem varhanní hudba (preludium)

Zvonění (věžního) zvonu

Průvodem se přinese Jezulátko (soška z betléma – položí se na oltář) a Betlémské světlo (postaví se před oltář).

Přivítání a úvodní slovo

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.

Tímto nebo podobným způsobem akolyta uvítá shromážděné:

Milé sestry a milí bratři, před dvěma tisíci lety, se pastýři, osloveni anděly, šli poklonit uprostřed noci narozenému Ježíši. Vítám vás všechny, kteří jste přišli oslavit Kristovo narození a zdravím vás – Pokoj Kristův, ať je s námi.

Koleda („Tichá noc“)

Slovo k Betlémskému světlu (Iz 9,1)

**„Lid, který chodí v temnotách, uvidí velké světlo;
nad těmi, kdo sídlí v zemi šere smrti, zazáří světlo.“**

Akolyta vysvětlí, že světlo, které bylo přineseno, bylo dovezeno z Betléma a může krátce vysvětlit symboliku světla (proniká temnotu, plamen se dělí ...). Následně poprosí dítě (děti), aby s ním

během koledy rozsvítilo svíci na svícnu (případně další svíčky), v kostele se rozsvítí všechna světla.

přítom se zpívá koleda „Hvězda svítí nad Betlémem“

Evangelium

Akolyta uvede těmito nebo podobnými slovy:

Poslechněme nyní slova evangelia, radostnou zvěst, že se Boží Syn stal člověkem, jedním z nás, aby nám přinesl naději, záchranu a světlo do našich životů.

Čtení z Lukášova evangelia (Lk 2,1-20)

V těch dnech vyšlo nařízení od císaře Augusta, aby se v celé říši provedlo sčítání lidu. To bylo první sčítání a konalo se, když byl v Sýrii místodržitelem Kvirinius. Šli tedy všichni, aby se dali zapsat, každý do svého města.

Také Josef se odebral z galilejského města Nazareta vzhůru do Judska do města Davidova, které se jmenuje Betlém, protože byl z rodu a kmene Davidova, aby se dal zapsat spolu s Marií, sobě zasnoubenou ženou, která byla v pozeňnaném stavu.

Když tam byli, naplnil se její čas, kdy měla porodit. A porodila svého prvorozeného syna, zavinula ho do plének a položila do jeslí, protože v zájezdním útulku nebylo pro ně místo.

V té krajině nocovali pod širým nebem pastýři a střídali se na hlídce u svého stáda. Najednou u nich stál anděl Páně a sláva Páně se kolem nich rozzářila a padla na ně veliká bázeň. Anděl jim řekl: "Nebojte se! Zvěstuji vám velikou radost, radost pro všecken lid: V městě Davidově se vám dnes narodil Spasitel – to je Kristus Pán. To bude pro vás znamením:

Naleznete děťátko zavinuté do plének a položené v jeslích." A náhle bylo s andělem celé množství nebeských zástupů a takto chválili Boha: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem, v kterých má Bůh zalíbení.“

Promluva

Slyšeli jsme vánoční příběh o narození Ježíše, jak ho podává evangelista Lukáš. Podle něj se staví jesličky s figurkami různolícího Ježíška, rozzářené Panny Marie, sv. Josefa a usměvavých pastýřů a k dokreslení celý idylky vykukuje vzadu roztomilý oslík a volek. Jenomže když se do evangelia zaposloucháme, zjistíme, že nám předkládá něco úplně jiného než vánoční idylu.

V onom příběhu se vypráví o náročném putování z Nazareta do Betléma, když Maria byla navíc těhotná, o tom, že v Betlémě nebylo místo k přespání, o odmítnutí obyvateli města, o studené noci, o chlívku s dobyt看kem, v němž se narodilo dítě. Objevuje se zde sice anděl a nebeská sláva, ale ten se neukazuje na místě Ježíšova narození, aby mu dodal patřičný lesk, ale zjevuje se pastýřům, aby je vůbec přiměl k tomu jít do Betléma, jinak by je to ani nenapadlo. Ačkoliv se tedy snažíme na oslavu téhle události zajistit to nejlepší, naklidit, napéct, navařit a nakoupit co nejlepší dárky, úplně první Vánoce proběhly naprosto jinak: ve skrytu, v bídě, v chudobě, v naprosto nevyhovujících podmínkách.

A přesto křesťané tvrdí, že v tomhle okamžiku se stalo něco nesmírně důležitého, co se dotýká každého člověka bez výjimky. Začal zde život muže, o němž věří, že je nejen člověk, ale i Bůh. Věří, že v těchto událostech se Bůh zřiká sebe sama a z lásky sám sebe daruje lidem. Zatímco se člověk snaží dospět k tomu, aby byl zajištěný, měl se dobře, ekonomicky prosperoval, měl nadějnou budoucnost, v Bohu je touha darovat se, a to v takových podmínkách, které může vymyslet jen bláznivá láska.

Onen starý příběh o narození Ježíše nám může říci jednu důležitou věc: to, o co by nám v životě mělo jít, není lesk a efekt. To, co je podstatné a důležité, se většinou neukazuje podle vnějšího zdání. V Betlémě ten nejdůležitější ležel v jeslích na slámě, a kdyby anděl nezasáhl, každý by ho přehlédl.

Bůh sám sebe nezviditelňuje. Nevnučuje se. Narodil se na kraji města v chudých jeslích, a to mu zůstalo. Je skrytý i dnes. Neláká na

sebe vnějšími efekty. Je třeba ho hledat, projít cestou pochybování a ptaní se, tázat se po smyslu, ne po vnějšku. Cesta do kostela a k jesličkám, kde leží Boží Syn v chudém chlívku, pro nás může být výzvou hledat to samé v dnešní době, teď a tady, v chlívkách našeho světa.

Koleda („Nesem vám noviny“)

Přímluvy

Akolyta může uvést tímto krátkým komentářem:

Teď vás zvu ke společnému ztišení, k tomu zůstat chvíli v tichu se sebou samými a před právě narozeným dítětem, Vykupitelem. A zvu vás také k prosbám za sebe navzájem, za vztahy a situace, ve kterých jsme, za naše blízké, za všechny, kdo potřebují pomoc.

Bůh přišel do světa, aby dal znovu lidskému životu smysl, aby nám jej pomohl nově objevit. Zkusme uvěřit, že nemusíme žít v beznaději a s důvěrou Mu předložme naše prosby a připojme se slovy: Prosíme Tě, vyslyš nás

Pane, Tvé narození očekávala celá pokolení. Shromáždění na půlnoční bohoslužbě si připomínáme Tvé narození. Příklad do našeho života. Do tohoto okamžiku naší životní cesty, do této chvíle, ať zakusíme Tvou přítomnost. Dotkni se nás, a zahřej co je studené, vrať život tam, kde jsme to vzdali.

(Prosíme Tě, vyslyš nás.)

Dobrý Pane, přišel jsi na tento svět jako světlo zářící do temnoty. Náš život je někdy tak těžký, plný beznaděje, nenávisti a hněvu. Příklad do našich smutných srdcí jako zářivé světlo naděje, ať poznáme krásu našeho života, do kterého vstupuješ Ty.

(Prosíme Tě, vyslyš nás.)

Pane, narodil ses v chudobě, ale obklopen láskou těch, kteří tě čekali. My také toužíme po láskyplných vztazích a lásce v rodinách. Uzdrav naše vztahy, ať dokážeme milovat a dávat druhým svou lásku.

(Prosíme Tě, vyslyš nás.)

Pane, z Tvého narození se radovalo celé nebe. Uzdrav naše pochybnosti, naplň naše srdce poznáním a radostí za dar našeho života. Ať můžeme prožívat, že s každým z nás počítáš, a že jsme chtění a milováni.

(Prosíme Tě, vyslyš nás.)

Pane, Tys byl pronásledován. Pomoz nám, když zakoušíme nespravedlnost, abychom uměli odpouštět i svým nepřátelům a dokázali jim přát Tvé dobro a pokoj.

(Prosíme Tě, vyslyš nás.)

Pane, Ty jsi naděje v opuštěnosti. Potěš ty, kteří jsou v tyto dny sami, daleko od domova, v nemocnici, ve službě. Buď s nimi a dej jim poznat, že o nich víš.

(Prosíme Tě, vyslyš nás.)

Pane, Ty jsi pokoj a láska. Prosíme, daruj pokoj všem lidem, rodinám, státům, celé zemi. Dej mír všude tam, kde zuří válka a nenávisť, uprav cesty člověka k člověku, ať spočine na nás Tvé požehnání.

(Prosíme Tě, vyslyš nás.)

Nyní akolyta tímto nebo podobným způsobem vyzve k zakončení společnou modlitbou „Otče náš“:

Na závěr našeho setkání se společně pomodleme modlitbu, kterou nás naučil Pán Ježíš:

Otče náš, ...

Pozvání k pozdravení pokoje

„Na zemi pokoj lidem, v kterých má Bůh zalíbení“ jsme slyšeli na závěr evangelia o narození Krista. I my si nyní můžeme vzájemně projevit touhu po míru, pokoji, lásce a požehnání podáním ruky a přáním „Pokoj s tebou“. Pozdravme se tedy navzájem pozdravením pokoje.

Pozvání na další vánoční bohoslužby a akce. Akolyta pozve přítomné děti, aby s ním po závěrečné modlitbě přenesli Jezulátko do betléma.

Závěrečná modlitba:

Dobrý a silný Bože, Tys nám poslal svého Syna, Ježíše Krista. Jeho příchodem jsi nám projevil svou lásku a starost o nás.

Děkujeme ti dnes za to a prosíme tě: Dej, ať svým konáním přispíváme k spáse a požehnání lidí, aby tak všichni mohli vytyšit, že svět skrze tebe spěje k dobrému konci.

Prosíme tě skrze Krista, našeho bratra a Pána. Amen

Propuštění:

Akolyta se znamená křížem a spolu s ostatními říká:

Ať nám žehná a chrání nás všemohoucí Bůh, Otec i Syn i Duch svatý. Amen.

Jděme v pokoji. Bohu díky.

Na závěr se zazpívá píseň „Narodil se Kristus Pán“ a akolyta s dětmi přenesení Jezulátka do betléma.